

C:\Users\Plazma\Desktop\Knhy pdf\L\Le Guinova Ursula\Le Guin Ursula-Devatero životů.pdb

PDB Name: Le Guin Ursula-Devatero životů
Creator ID: REAd
PDB Type: TEXT
Version: 0
Unique ID Seed: 0
Creation Date: 27.9.1937
Modification Date: 27.9.1937
Last Backup Date: 1.1.1970
Modification Number: 0

URSULA K. LE GUINOVÁ DEVATERO ŽIVOTŮ

Listopad 1969

Tvorba Ursuly K. Le Guinové je jedním z klenotů science-fiction sklonku dvacátého století a názornou ukázkou sebevědomí žánru coby důležité odnože současné literatury. O popularitě Le Guinové a obdivu, jemuž se těší od ostatních spisovatelů i fanoušků, svědčí čtyři Nebuly a pět Hugů, navíc však získala Národní knižní cenu za dětskou literaturu a je rozhodně jedinou nepokrytou scifistkou, jíž pravidelně vycházejí povídky v prestižním časopise The New Yorker - a vlastně kdekoliv si zamane (asi jako té příslovečné dvěstěpadesátikilové gorile). Úspěch jí dodal odvahy, a tak má její román Always coming home (Věčné se vracím domů) z roku 1985 podobu koláže sociologických zpráv, poezie, receptů, ilustrací (od Margaretě Chodosové), přiložená je dokonce i kazeta (od Todda Bartona) - a to všechno se neprodávalo nijak špatně! Je rovněž jedním z mála spisovatelů, kteří si vymysleli vynález natolik nepostradatelný, že ho posléze převzala spousta dalších spisovatelů - a sice "ansible" neboli "hláska", umožňující komunikaci mezi planetami nadsvětelnou rychlostí. Pokud se v daleké budoucnosti s pomocí post-einsteinovské fyziky podaří něco takového vyrobit, jistě se tomu bude říkat právě tak.

Le Guinová se narodila roku 1929 vynikajícím antropologům Alfredu a Theodoro Kroeberovým a vědecká disciplína jejich rodičů zřetelně ovlivnila její tvorbu. Proslavil ji její pozoruhodný čtvrtý román Leva ruka tmy (č. 1995). Vyšel v paperbacku roku 1969, byl oceněn Hugem i Nebulou a od té doby se neustále dotiskuje. Tento vášnivý a rafinovaný rozbor povahy sexuality, sexismu a rasových a kulturních předsudků možná pozdější science-fiction ovlivnil víc než jakákoli kniha od Wellsovy Války světů. Všechny její rané knihy, stejně jako pozdější román Vyděděnec (č. 1995); vyložené politické dílko, které autorce rovněž vyneslo obě hlavní scifistické ceny, a řada novel a povídek se odehrávají ve vesmíru obydleném lidmi z planety Hain - proto se v tomto kontextu mluví o cyklu Hain. Devatero životů k němu sice nepatří, avšak jde o proslulou povídku, která typicky přemýšlivým a dojemným způsobem zpracovává aktuální a kontroverzní téma klonování.

ŽILA UNITŘ A ZVNĚJŠKU BYLA mrtvá. Tvář měla pokrytou černou a špinavě hnědou sítí vrásek, nádorů, trhlín. Byla lysá, slepá a třas, ženoucí se po té tváři, byl zimmici zmaru. Vespod, v černých útrobách pod pokožkou, po staletí zaznívalo praskání a kvašení chemických nočních můr. "Mizerná, napučená planeta to je," mumlal Pugh, když se kopule nad ním roztřásla a asi o kilometr dál jihozápadním směrem vystříkl z jednoho vředu do večerních červánků Libry stříbřitý hnís. Slunce zapadalo už dva dny. "Udělálo by mi hroznou radost zahlídnout lidský obličej."

"Tak ti díky," řekl Martin.

"Ten tvůj je sice lidský dost," řekl Pugh, "ale dívám se na něj tak dlouho, že už ho ani nevidím."

Z komunikátoru, u kterého Martin seděl, se vytratila směsice zvukových i obrazových šumů. Vystřídal ji obličej a hlas. Obličej zaplnil celou obrazovku; měl nos asyrských králů, bronzovou pokožku, samurajské oči barvy železa: mladé, vznešené. "Takhle že vypadají lidé?" ptal se Pugh s hrůzou. Já už zapomněl."

"Mlč, Owene. Všechno se to vysílá."

"Výzkumná základna Libra, ozvěte se! Volá výsadek ze Skřivana!"

"Tady Libra. Naváděcí paprsek ustálen. Pojďte dolů."

"Odpal za sedm pozemských sekund. Udržujte spojení." Obrazovka se vyprázdnila a pak ji naplnilo jiskření.

"Vypadají všichni takhle? Martine, my dva jsme mnohem ošklivější lidi, než jsem si myslel."

"Ticho teď, Owene."

Příštích dvaadvacet minut sledoval Martin vysílačem klesání přistávající lodi. Pak ji skrz průzračnou kopuli i zahlédl: na krvavě zbarveném východě zapadala nevelká hvězda. Loď pokojně a tiše sestupovala řídkou atmosférou Libry, v níž se zvuk prakticky nerozléhal. Pugh s Martinem připnuli na skafandry přilby, otevřeli přechodovou komoru kopule a velebnými kroky, které upomínaly na Nižinského s Ňurejevem, se rozběhli k lodi. Shora se ještě snášely ve čtyřminutových intervalech tři moduly se zařízením a přistávaly ve stometrových vzdálenostech směrem na východ od lodi.

"Tak polezte ven," řekl Martin do vysílačky ve skafandru. "Čekáme vás u dveří."

"Honem, metan je tu fajn," řekl Pugh.

Poklop se otevřel. Objevil se v něm mladík, kterého viděli na obrazovce. Jediným mohutným švihem se vyhoupl ven a doskočil na nejistý rozškvařený a zaprášený povrch Libry. Martin mu podal ruku, Pugh však jen zíral na poklop, z

něhož se vynořil a seskočil s týměz lehkým švihem další mladík a hned za ním mladá žena. I ona proklouzla ven se stejně elegantním zhoupnutím, ozdobeným jen nepatrným zavržením při seskoku. Všichni byli vysocí, s bronzovou pokožkou, černými vlasy, měli vysoko položené nosy a sešíkmená víčka očí, všichni měli tytéž tváře.

Z poklopu se vynořil další, zhoupl se a skočil. "Martine, hochu zlatá," řekl Pugh, "poslali nám klon."

"Správně," řekl jeden z nich, "jsme desetiklon. Jmenujeme se John Chow. Vy jste poručík Martin?"

"Jsem Owen Pugh."

"Alvaro Guillen Martin," řekl Martin obřadně a zlehka se uklonil. Venku už přibyla další dívka s týměz nádherným obličejem. Martin na ni hleděl a oči mu jezdily jak nervóznímu poníkovi. Nepochybně si s klonováním nikdy nijak zvlášť nelámal hlavu a momentálně byl obětí šoku z jeho technologického provedení. "Ber to s přehledem," řekl Pugh argentinským nářečím. Jsou to jen přebujelý dvojčata." Stál těsně vedle Martina, dotýkal se ho loktem a i jeho samotného ten dotek uklidňoval.

Není snadné střetnout se s cizím člověkem. Dokonce i ten největší extrovert pocítí při setkání s tím nejpokornějším neznámým určité obavy, i když je možné, že si to vůbec neuvědomí. Udělá si ze mě dobrý den? Vysměje se mi? Rozbije mi můj obraz o mně samotném? Vnikne do mě, promění mě? Ano, to udělá. To je ze všeho nejstrašnější: cizincova cizota.

Po dvou letech na mrtvé planetě a posledním půlroce, kdy byli izolováni jako dvoučlenný tým, každý jen sám s tím druhým, bylo setkání s někým cizím dokonce ještě těžší. Člověk už odvykl, že jiní jsou jiní, ztratil s nimi kontakt; a znovu ožil strach, primitivní úzkost, prastarý děs.

Klon, pět mužů a pět žen, zvládl za pár chvil to, co by jednotlivci trvalo dvacet minut: přivítali se s Pughem a Martinem, porozhlédli se po Libře, vyložili loď a připravili se na cestu. Když dorazili do kopule, zaplnili ji jak roj zlatých včel. Lehce bzučeli a pocvrkávali, plnili všechna ticha, všechny kouty medově nahnědlým henžením. Martin se jak posedlý rozhlížel po dívkách s dlouhými rukama a nohama a ty se na něj, po třech najednou, usmívaly. Jejich úsměvy byly jemnější než úsměvy chlapců, ale neméně zářivě sebejisté.

"Sebejistota," zamručel Owen Pugh na svého přítele, "to je ono. Jen si pomysli, kdybys byl desetkrát sám sebou. Devět sekundantů při každém hnutí, devět přítakání při každém rozhodování. To by byla nádhra!" Jenže Martin už spal. Taky Johni Chowové všichni naráz usnuli; jejich tiché oddechování zaplnilo celou kopuli. Byli mladí a na rozdíl od Martina nechrápali. Martin ze sna vzdychal a jeho nugátově zbarvený obličej, matně ozářený západem stálice, kolem které Libra obíhala, se konečně uvolnil. Pugh seřídil kopuli tak, aby propouštěla co nejvíc světla. Hvězdy, někde mezi nimi i Slunce, obrovská rozžářená společnost, ten nádherný klon, shlížely dovnitř. Pugh spal a zdálo se mu o jednookém obrovi, pronásledujícím ho otfášajícím se komnatami pekel.

Ze spacího pytle Pugh pozoroval, jak se klon probouzí. Vstali všichni najednou během necelé minuty, kromě jedné dvojice, chlapce a dívky, kteří zůstali schouleně propleteni v jednom ze spacích pytlů a stále ještě se nevbudili. Pugh se při tom pohledu zachvěl - záchvěv přicházel odněkud z hloubi, tak jako se otfášla Libra. Nevěděl o tom a vlastně se domníval, že ho ten pohled těší, nic tak příjemného v tomhle mrtvém, pustém světě neexistovalo. Vyhrávají ti, kteří milují. Jiný klon na dvojici šlápl. Probudili se, vylekaná, rozespalá dívka s odhalenými zlatými řadry se posadila, další sestra jí cosi zašeptala. Dívka bleskla očima po Pughovi a znovu zmizela ve spacím pytli. Odjinud přiletěl zlostný pohled a z další strany hlas: "Probůh, zvykli jsme si na vlastní pokoj. Doufám, že vám to moc nevdá, kapitáne."

"Bylo mi potěšením," odpověděl Pugh, napůl po pravdě. Musel se pak zdvihnout, obléčený jen ve spodkách, v nichž spával. Připadal si jako oškubaný kohout, uhrovitý, vybledlý, kostnatý. Velká Británie prošla údobím velkých hladomorů dost dobře, přišla jen o necelou polovinu obyvatel a to byl rekord, jehož dosáhla díky přísné kontrole rozdělování potravin. Překupníci z černého trhu i keřasové se popravovali a každý drobek se schoval. Kde v bohatších zemích většina lidí pomřela, zatímco pár jednotlivcům se slušně dařilo, v Británii jich zemřelo méně a nikomu se nedařilo příliš dobře. Kdekdo vyhubl. Jejich synové byli vyhublí. Jejich vnuci byli vyhublí, malí, s křehkými kostmi, náchylní k infekcím. Přezítí nejschopnějších nahradili přežitím těch, kdo mají smysl pro spravedlnost. Owen Pugh byl kostnatý mrňavý chlápek. Ale přese všechno, byl tu. V téhle chvíli si však přál, aby tu nebyl.

Při snídani jeden z Johnů řekl: "Snad abyste nás, kapitáne Pughu, rychle sezná-"

"Říkejte mi Owene."

"Owene, mohli bychom dát dohromady harmonogram. Je v dole od vašeho posledního hlášení výpravě něco nového? Pročítali jsme vaše zprávy, když Skřivan ještě kroužil kolem planety V."

Martin mlčel, i když důl byl jak jeho objevem, tak jeho dílem, a Pughov nezbylo než dělat, co bylo v jeho silách. Nemluvilo se s nimi snadno. Stejně tváře, na každé týž výraz inteligentního zájmu, všechny se k němu natahovaly přes stůl v téměř shodném úhlu. Kývali hlavami všichni naráz.

Na kombinézách měl každý nad znakem Těžebních sborů pásku se jménem. Bylo tam samozřejmě křestní jméno John a příjmení Chow, avšak jména mezi nimi se lišila. Muži se jmenovali Alef, Kap, Jod, Gime a Samed; ženy pak Sadé, Dalet, Zajin, Bet a Reš. Pugh se pokusil oslovovat je jmény, ale vzápětí toho nechal; občas dokonce nedokázal určit, kdo z nich právě mluví, protože všechny hlasy si byly podobné.

Martin si namazal topinku a sežvýkal ji. Pak konečně promluvil: Jste tedy tým. Je to tak?"

"Jistě," řekli dva Johnové.

"Bože, ale jaký tým! Pořád jsem nechápal, o co jde. Nakolik každý z vás ví co si myslí ostatní?"

"Přesně řečeno neví to vůbec," odpověděla jedna z dívek, Zajin. Ostatní ji pozorovali majetnickými i souhlasnými pohledy. "Nejde tu o žádné mimosmyslové vnímání a podobné legrácky. Ale myslíme shodně a mám přesně tutěž vřbavu. Když nám dáte stejný stimul, postavíte nás před tentýž problém, pravděpodobně bude naše reakce totožná a za tentýž čas dojdeme ke shodnému řešení. Všechno si snadno vysvětlíme - dokonce to ani obyčejně nemusíme dělat. Málokdy si mezi sebou nerozumíme. To nám práci v týmu usnadňuje."

"Probůh - no tohle," řekl Martin. "My s Pughem jsme si v prvním pí roce nerozuměli sedm z každých deseti hodin. Jako většina lidí. A co když dojde k nějaké krizové situaci? Jde vám řešení neočekávaných problémů stejně dobře jako normál... jako týmu, který mezi sebou nemá takové nadstandardní vztahy?"

"Statisticky se zatím ukazuje, že ano," odpověděla Zajin pohotově. "Na rozdíl od sámů nemůžeme využívat brainstorming, náš tým netěží ze vzájemné soutěže různých myslí. Vyrovnává nám to jiná výhoda: klony jsou vybírány z nejlepšího lidského materiálu, z jedinců nad 99 % ideálního inteligenčního kvocientu, s genetickým složením alfa AA, atakdále. Oproti normální populaci máme větší schopnosti."

"Navíc znášené deseti. Kdo to je - kdo to byl John Chow?"

"Určitě génus," řekl zdvořile Pugh. Jeho zájem o problémy klonování nebyl tak nový a dychtivý jako Martinův.

"Byl to univerzální leonardovský typ," řekl Jod. "Biomatematik, cellista, taky podmořský lovec. Zajímal se o problematiku strukturálního inženýrství atakdále. Zemřel dřív, než vypracoval své nejdůležitější teorie."

"Takže každý z vás je ztělesněním jiného aspektu jeho myšlení, jeho schopností?"

"Ne," řekla Zajin a spolu s ní zavrtělo hlavou i několik ostatních. "Samozřejmě, že základní výbavu a tendence máme shodné, ale všichni jsme inženýři, specializovaní na mimozemské důlní problémy. Příští klon může být připravený k rozvoji docela jiných hledisek základní výbavy. Všecko je věci přípravy: genetická podstata je vždycky stejná. Jsme John Chow. Jenom nás připravili k něčemu jinému."

Zdalo se, že Martinem to poněkud otřásl. "A kolik je vám let?"

"Triadvacet."

"A říkáte, že zemřel mladý - to mu odebrali zárodečné buňky už předtím nebo jakým způsobem...?"

Štafetu převzal Gimel: "Zemřel při leteckém neštěstí, v čtyřadvaceti letech. Mozek už zachránit nemohli, takže odebrali některé střední buňky a kultivovali je pro klonování. Rozmnožovací buňky se pro klonování nepoužívají, protože mají jen polovinu chromozómů. Naštěstí se střední buňky dají snadno zbavit specializace a přeprogramovat pro celkový růst."

"A z každého lístečku vyrostl nový stromek," řekl Martin statečně. "Ale jak je možné... jak to, že jste taky ženy...?"

Teď promluvila Bet: "Naprogramovat polovinu klonovací masy zpátky, aby vznikly ženy, je docela jednoduché. Stačí k tomu jen vymazat z poloviny buněk mužský gen a tím je navrátit k základní, tedy ženské formě. Opačná možnost, navěšení umělého chromozómu Y, je už náročnější. Takže většinou se ke klonování využívá mužů. Klony totiž nejlépe fungují, jsou-li složeny z obou pohlaví."

A znovu Gimel: "Tyhle technické a funkční záležitosti jsou velice pečlivě propracované. Daňoví poplatníci chtějí za své peníze to nejlepší a klony jsou pochopitelně drahá záležitost. Když započtete klonování každé nové generace, inkubaci v placentách Ngama a výchovu v pěstounskorodičovských skupinách, nakonec dojdete k ceně skoro tři milióny za kus."

"A pokud jde o vaši další generaci," řekl Martin, jako by pořád ještě musel sám se sebou bojovat, "předpokládám, že... že se rozmnožujete."

"My ženy jsme naprosto sterilní," řekla Bet naprosto vyrovnaně. "Nezapomínejte, že z naší původní buňky byl vymazán chromozóm Y. Muži se ovšem mohou, pokud chtějí, rozmnožovat se schválenými obyčejnými ženami. John Chow ve své ryzí podobě umře s námi - pokud ovšem nepadne rozhodnutí znovu ho naklonovat či pokud biologové nepřijdou s přelomovým objevem, který by umožnil stvořit plodné ženské klony." Mluvili nevzrušeně a objektivně, jako by se jich to vůbec netýkalo. Čas na otázky vypršel. "Takže," řekl jeden z Johnů a všichni rázem dostali jinou náladu, tak jako hejno špačků, které jediným mávnutím křídel změni směr letu a vydá se za vůdcem tak rychle, že žádné oko nespátří, kdo vlastně je vede. Byli připraveni vyrazit. "Nepůjdeme se podívat do dolu? Potom můžeme vyložit zařízení. Máme s sebou pár nových typů robotických člunů, nechcete se mrknout?" I kdyby Pugh nebo Martin nechtěli, těžko by jim to říkali. Johni byli zdvořilí, ale jednotní a jejich rozhodnutí měla svou váhu. Pugh, velitel základny Libra 2, pocítil hryzení svědomí. Mohl šéfovat téhle nadčlověčí desetičlenné existenci, s její genialitou? Když se oblékali, že vyrazí ven, přitočil se k Martinovi. Žádný z nich nepromluvil.

Usadili se po čtveřicích ve třech velkých vznášedlech a vyrazili, ozáření hvězdami, nad šedohnědou zvrásněnou kůží planety k severu.

"Pustina," řekl někdo.

S Pughem a Martinem letěli chlapec a dívka. Pugh napadlo, jestli to nejsou zrovna ti dva, kteří dnes v noci sdíleli jeden spací patel. Bezpochyby by nic nenamítali, kdyby se na to zeptal. Sex pro ně musí být něco tak samozřejmého a vždycky po ruce jako dýchání. To vy dva jste dneska v noci spolu dýchali?

"Ano," řekl, "je to pustina."

"Tohle je poprvé, co jsme kromě výcviku na Měsíci venku." Dívčí hlas byl definitivně o trochu výše posazen a měkkí.

"Jak jste snášeli skok prostorem?"

"Chtěl jsem si ozkoušet, jaké to je, ale nadopovali nás." To byl chlapec. Vypadal bystře; když se octl pohromadě jen dva, působili dojmem větší osobitosti. Že by znásobení jedince negovalo jeho osobnost?

Vrcholy Merionethu na východě vypadaly ve světle hvězd jako malomocné. Z jednoho kráteru se k západu táhl chochol mrznoucího plynu. Vznášedlo strmě klesalo dolů. Ve stejném okamžiku, než stroj zastavil, napjala dvojčata svaly a doprovodila to nepatrným gestem chránícím toho druhého. Jsme oba jedné krve, ty i já, pomyslel si Pugh, ale to je fakt, ne metafora. Jaké by to asi bylo, mít někoho tolik blízkého? Vždycky, když se ptáš, dostat odpověď, nikdy se neoctnout sám se svou bolestí. Milovat bližního svého jako sebe sama. Problém je vyřešen. Bližní je člověk sám a láska je dokonalá.

Konečně dorazili k Tlamě pekel, k dolu.

Pugh byl mimozemský geolog výzkumné skupiny a Martin fungoval jako jeho technik a kartograf. Když však během

zdejšího průzkumu objevil Martin uranový důl, přiznal mu Pugh veškeré zásluhy, včetně úkolu odhadnout vyhlídky rudné žíly a naplánovat práci těžního týmu. Tyhle děti vyslali ze Země celá léta předtím, než se tam dostanou Martinova hlášení, a dokud sem nedorazily, neměly potuchy, jaká práce je čeká. Těžební sbory vysílají své týmy v dobře podložené víře. Práce pro ně se najde buď na Libře, nebo na první planetě za ní. Vláda potřebuje uran příliš naléhavě, než aby čekala, až se zprávy o něm dokodrcají světelnými roky domů. Tohle zboží je jak zlato, staromódní, ale nezbytné a stojí za to těžít je i mimo Zemi a posílat mezihvězdným prostorem. Stojí za to vyvážit je lidmi, napadlo Pughu kysele, když pohlížel na mladé muže a ženy, jak kráčeji jeden vedle druhého, pod mihotajícím se třpytem hvězd do tmavého jícnu, který Martin pojmenoval Tlamu pekel.

Pokud na Libře panovalo ticho, pak uvnitř Libry bylo přímo ohlušující. Vešli dovnitř a světlo jejich čelních lamp se automaticky rozjasnilo. Po vlhkých zbrázděných stěnách se nahoru a dolů míhalo dvanáct záblesků. Pugh slyšel Martinův měřič intenzity záření; pípání se začalo trochu zpomalovat. "Tady je jáma," pronesl Martinův hlas ve vysílače a přehlušil pípání i mrtvé ticho, jímž byli obklopeni. Jsme v postranním zlomu a to před námi je hlavní kolmý průchod." Světlo čelních lamp nedokázalo černou propast, která před nimi zela, překonat, na její protější stěně se prostě nezachytilo. "Vulkanická činnost tu byla naposledy zaznamenána před dvěma a půl pozemskými lety. Nejbližší vyhaslý kráter je asi pětáctýřicet kilometrů odtud, na východ, v Kotlině. Seismicky stabilnější oblast abys na Libře pohledal. Rozsáhlé čedičové vrstvy nahoře stabilizují všechny spodní struktury přinejmenším do té doby, dokud zůstanou samy pevné. Vaše hlavní žíla je uložena šestatřicet metrů hluboko a probíhá v pěti jeskyních směrem na severovýchod. Je to dobrá žíla, málem jako potrubí napěchované vysoce kvalitní rudou. Viděli jste ta procenta ve zprávě, kterou Skřivan dostal od planetárních průzkumníků, ne? Máte jediný úkol: dostat ten obsah jeskyní nahoru."

"Zvednout pokličku a nechat je, aby vyplavaly samy." Zaslechl deset identických hlasů z deseti hrdel. "Odkrýt to rovnou, bez cavyků. - Takhle by to bylo bezpečnější. - Jenže tohle je pevný čedičový povrch. Jak může být silný, deset metrů? - Podle hlášení od tří do patnácti. - Vyhodit kvalitní rudu všude kolem. - Využít téhle přístupové cesty, trochu ji srovnat a položit kluznou dráhu pro stroje. - Dopravit sem krtky. - Máme dost materiálu na pažení? - Kolik odhadujete, že se tu dá vytěžit, Martine?"

"Řekněme něco mezi pěti a osmi milióny kilogramů."

"Transportní loď tu bude během deseti pozemských měsíců. Budeme toho mít dost, aby mohli začít balit."

První z nich - Alef, hebrejsky vůl a vůdce - sklouzl po žebříku dolů, zbytek ho následoval. Pugh s Martinem zůstali stát u okraje srázu. Pugh přeladil vysílačku, aby ho spojovala jen s Martinovým skafandrem, a všiml si, že Martin dělá totéž. Bylo poněkud únavné poslouchat, jak jedna osoba uvažuje v deseti hlasech.

"Tlustý střevo," řekl Pugh a díval se dolů do černého kráteru, na jeho žilnaté a bradavicemi porostlé stěny, kde se hluboko pod nimi zachytávaly zbloudilé paprsky čelních svítilen. "Bachor. Ztraceně obrovské střevo postižené zácpou."

Všichni mlčeli. Martinův počítač pípál jak zatoulané kuře. Stáli uvnitř mrtvé, avšak epileptické planety, dýchali z nádrží kyslík a na sobě měli skafandry, jimiž nepronikly žíraviny ani škodlivé záření, které odolávaly teplotám až do dvou set stupňů, byly neroztrhnutelné, a jak jen bylo možné, chránily před nárazy zranitelný měkký materiál uvnitř.

"Nenávidím to tu," řekl Martin. "Mám rád doly, jeskyně, to jo. Ale tady jde i o kejhák. Pořád se musíš hlídat. Myslím ale, že tahle parta to zvládne. Jsou to profici."

"Je to přece vlna budoucnosti, můj milý Martine."

Vlna budoucnosti se vyvalila po žebříku a smetla Martina až k východu. Mluvili opřekot jeden přes druhého, dokud jeden z nich nezavolal: "Martin nám všem najednou nemůže rozumět."

"Ale my si rozumíme," namítl jiný. "Vyříkajme si to hned - máme dost materiálu na nosníky?"

"Jestli přestavíme jeden z extraktorů na zpevňovacího robota, tak ano."

"Bude stačit, když použijeme nejnížší výbušné síly?"

"Tlaky může vypočítat Kap."

Jak široká je ta svrchní čedičová vrstva?"

Pugh se na ně díval, jak se navzájem zasypávají množstvím nápadů, a jedním okem sledoval i Martina, jak mezi nimi tiše stojí, a Tlamu pekel i zvrásněnou planinu.

"Plátí! Jak se vám tenhle předběžný plán líbí, Martine?"

"Je to vaše děcko," řekl Martin.

Během pěti pozemských dní měli Johni všechnen materiál a zařízení vybalené a v provozu a připravovali se, že otevrou důl. Pracovali na sto procent. Jejich efektivita, jejich sebedůvěra, jejich samostatnost, to všechno Pughu fascinovalo a děsilo zároveň. Takový klon, uvažoval, by se skutečně mohl stát prvním opravdu vyrovnaným, sebevědomým člověkem. Zcela by si postačil sexuálně, emocionálně, intelektuálně a eticky. Ať by udělal kterýkoli člen klonu, co chtěl, vždycky by jeho jednání schválilo a podpořilo dost jemu rovných, jeho dalších já. Nikdo víc by nebyl zapotřebí.

Dva z členů klonu zůstávali v kopuli s nimi. Počítali a zabývali se administrativou a často vyjížděli na vznášedle do dolu, kde pokračovali v měření a ve zkouškách. Byli to matematici klonu, Zajin a Kap. Jak vysvětlovala Zajin, matematickou přípravou jich prošlo všech deset od tří do jedenadvaceti let, avšak jen ona a Kap v ní pokračovali od jedenadvaceti do třidvaceti; ostatní se specializovali v dalších oborech - geologii, hornictví, strojírenství, elektronice, nástrojové robotice, aplikované jaderné fyzice atakdále. "Kap i já cítíme," říkala, "že jsme ze součástí klonu nejbližší tomu, co vlastně byl John Chow v době, kdy žil v sámovské podobě. I když on byl především biomatematik a tímhle směrem se naše vzdělávání příliš neubíralo."

"Potřebuji nás především v tomto oboru," řekl Kap s puntičkářským vlastenectvím, které klon občas dával najevo.

Pugh s Martinem brzy dokázali tuhle dvojici rozlišit od ostatních: Zajin podle projevu osobnosti, Kapa jen podle jinak zbarveného nehtu na levém prsteníčku. Přišel k němu, když mu bylo šest let, po špatně mířené ráně kladivem.

Podobných fyziologických i psychických rozdílů mezi nimi tu bezpochyby bylo hodně. Příroda mohla sice být identická, avšak výchova už ne. Jenže objevit rozdílnosti bylo těžké. Společenská výchova zčásti zakryla jejich zásadní lhostejnost k ostatním. Přátelští byli asi jako průměrní Američané. "Vy pocházíte z Irska, Owene?"

"Nikdo nepochází z Irska, Zajin."

"Ale je přece spousta amerických Irů."

"Po pravdě řečeno, Irové už vůbec nejsou. Pokud já vím, je jich jen pár tisíc na ostrově samotném. Po třetím hladomoru nezbyli jiní Irové než knězi, a pro ty všechny - nebo skoro pro všechny - platil celibát."

Zajin a Kap se strnule usmáli, Owena tak úplně nepochopili. "A co jste etnicky zač?" zeptal se Kap a Pugh mu odpověděl: "Velšan."

"A s Martinem mluvíte velšsky?"

Do toho ti nic není, pomyslel si Pugh, ale řekl: "Ne, to je Martinovo nářečí, ne moje. Je to argentinština. Pochází ze španělštiny. Strávili jsme spolu půl roku úplně sami. Občas si člověk rád promluví mateřštinou, nic víc."

"Je Velš něčím pozoruhodný?" ptala se Zajin.

"Velš? Jo, Wales! Wales se ta země jmenuje. Ano, je pozoruhodný." Pugh zapnul stroj na sekání kamene, který mu zabránil dále pokračovat v rozhovoru; jeho vrčení ničilo synapse. Když se stroj rozvrčel, otočil se Pugh zády a pronesl velšsky jedno vulgární slovo.

Ten večer se na Martina obrátil kvůli většímu soukromí v argentinském nářečí. "Pářej se pořád ve stejných dvojčkách, nebo se každou noc střídají?"

Martin vypadal překvapeně. V tváři se mu na okamžik mihl nezvyklý stydlivý výraz, rázem však zmizel. Jeho to taky zajímalo. "Myslím, že je to náhodný."

"Nešeptej, kamaráde. Zní to prasácky. Já si myslím, že vzájemně rotují."

"Myslíš jako podle plánu?"

"Tak aby nikoho nevynechávali."

Martin se nestydatě rozesmál. Pak smích přitlumil. "A co my? Nás nevynechávají?"

"To je vůbec nenapadne."

"A co když to jedny z těch holek připomenu?"

"Poví to ostatním a rozhodnou se dohromady."

"Já nejsem bejček," řekl Martin a jeho těžký tmavý obličej vypadal dopáleně. "Nikdo nemá co posuzovat -"

"Klid, klid, ty macho," řekl Pugh. "Ty to snad chceš některý z nich navrhnout?"

Martin nabručeně pokrčil rameny. "Ať si zůstanou u toho svého incestu."

"Je to incest nebo masturbace?"

"Pokud to dělají tak, abych o tom nevěděl, je mi to jedno."

Počáteční pokusy klonu chovat se zdrženlivěji brzy ochably, nemotivovala je ani vnitřní nutnost bránit se, ani to, že by si uvědomovali přítomnost někoho cizího. Pugh i Martin byli den co den víc a víc zaplavováni neustávajícími citovými, sexuálními i duševními interakcemi - zaplavováni, avšak opomíjeni.

"Ještě dva měsíce," řekl Martin jednou večer.

Pugh si uvědomil, že za sedesát dní se má vrátit celá posádka jejich průzkumné výpravy zpátky z cesty po čtyřech planetách systému.

"Odfajfkovááš si dny v kalendáři?" posmíval se.

"Dej se dohromady, Owene."

"Co tím myslíš?"

"To, co říkám."

Rozešli se a jeden k druhému cítili opovržení i odpor.

Pugh vešel dovnitř. Celý den strávil o samotě na Pampách, rozlehlé lávové pláni, jejíž nejbližší okraj byl vzdálený dvě hodiny letu vznášedlem na jih. Byl unavený, avšak samota ho osvěžila. Tak dlouhé cesty vlastně ani sami podnikat neměli, ale teď se na ně začali vydávat poměrně dost často. Martin se skláněl pod rozžářenými lampami a rýsoval jednu ze svých elegantních mistrovských map - tahle zahrnovala celý povrch Libry, celou její rakovinnou tvář. Kromě něho v kopuli nikdo nebyl, takže vypadala temná a rozlehlá, jako tomu bylo, dokud sem nepřišel klon. "Kde je naše zlatá horda?"

Martin nepřítomně zamručel a dál příčně šrafoval. Pak se narovnal, podíval se do slunce, které nanicovatě trčelo jako velká červená ropucha nad východní pláň, a potom na hodinky ukazující 18.45. "Měli jsme tu dneska pár otřesů. Tady kolem popadala spousta bedniček. Jo, a mrkni se na seismograf."

Jehla musela na válci přímo křepčit, záznam se vlnil a ani na okamžik nepřestal tančit. Během odpoledne zaznamenal přístroj pět otřesů velké síly a jehla dvakrát vyskočila z pásu. Aktivovalo to počítač napojený na aparát, aby vyplivil pásek se zápisem: Epicentrum 61'S a 42'4"V.

"Tentokrát to není v Kotlině."

"Zdálo se mi, že ty otřesy jsou cítit nějak jinak než obvykle. Ostřeji."

"Na základně Libra I jsem dokázal proležet noc bez usnutí a vnímat, jak pode mnou poskakuje země. Zvláštní, na co všechno si člověk nezvykne."

"Musel bys zcvoknout, kdyby sis nezvyknul. Co bude k večeru?"

"Myslel jsem, že něco uděláš."

"Čekal jsem na klon."

Pughovi blesklo hlavou, že se proti němu spíkl snad Osud sám. Vytáhl tučet krabic s večeřemi, zasunul dvě do

exprestrouby a vyndal je. "Dobře, tady je večere."

"Napadlo mě," řekl Martin cestou ke stolu, "co kdyby se nějaký klon zase sám klonoval. Nelegálně. Udělal si tisící duplikátů - deset tisíc. Celou armádu. Pak by mohl pěkně hrábnout po moci, nemyslíš?"

"Víš, kolik miliónů by stálo takovou várku vypěstovat? Umělé placenty a všechno další..."

Těžko by se to dalo utajit, ledaže by měli vlastní planetu. Dřív, před hladomory, když na Zemi byly národní vlády, se o tom mluvilo: Klonujte své nejlepší vojáky, nadělejte si jich celý pluky. Ale potraviny došly dřív, než se tahle hra mohla vůbec rozehrát."

Bavili se zcela přátelsky, tak jak bývali zvyklí.

"To je zvláštní," říkal Martin a nepřestával při tom žvýkat. "Vypadli dneska ráno hodně brzo, že jo?"

"Všichni kromě Kapa a Zajin. Mysleli, že dneska dostanou nahoru první várku. Copak se děje?"

"Že se nevrátili na oběd."

"Hlady neumřou, to si buď jistej."

"Vypadli už v sedm."

"Tak vypadli." Pak Pughovi došlo: nádrže se stlačeným vzduchem obsahovaly zásobu na osm hodin.

"Kap a Zajin jim nejspíš vzali náhradní nádrže s sebou. Nebo tam mají vlastní zásobu."

"Měli. Jenže celou tu kupu donesli zpátky k novému naplnění." Martin vstal a ukázal na jeden ze stohů, dělicích kopuli na místnosti a chodbičky.

"Součástí každého skafandru je poplašné signalizační zařízení."

"Nefunguje automaticky."

Pugh byl unavený a pořád ještě měl hlad. Jen se posad' a jez, kamaráde. Tahle parta se o sebe umí postarat."

Martin se posadil, ale nejedl. "Byl to velikánský otřes, Owene. Ten první. Dost silný, abych dostal strach."

Po chvíli mlčení Pugh vzdychl a řekl: "Tak dobrá."

Bez valného nadšení vytáhli dvoustupňové vznášedlo, které jim klon vždycky nechával, a zamířili na sever. Dlouhé svítání pokrylo všechno kolem jedovanou červenou želatinou. Vodorovné světlo i stíny ztěžovaly vidění, stavěly před nimi hradby z falešného železa, a když skrz ně proklouzli, měnily rozlehlou dolinu za Tlamou pekel na obrovitý kotel naplněný krvavou vodou. Zpomalili, s několika otřesy přistáli a vyskočili ven. Kolem otvoru do tunelu vyrostla džungle ze strojů, jeřábů, kabelů, servomotorů, kol, hloubicích strojů, robovoziků, skluzů, ovládacích kabin, všechno nakupené bez ladu a skladu, trčící vzhůru do rudého světla. Martin se rozběhl k dolu. Rázem se vrátil k Pughovi. "Probůh, Owene, spadlo to," řekl. Uvnitř to Pugh uviděl na vlastní oči; pět metrů za vstupem končil tunel nablýskanou a vlhkou černou stěnou. Byla vystavena účinkům vzduchu jen krátce a vypadala ještě organicky, jako tkáň nějakých vnitřností. Otvor tunelu, rozšířený odstřelem a vybavený dvojkolejnou tratí pro robovozíky, vypadal nezměněně, pak si ale Pugh povšiml tisícovek drobných pavučinovitých lomů, pokrývajících jeho stěny. Země uvnitř byla zmáčena jakousi sliznatou kapalinou.

"Byli vevnitř," řekl Martin.

"Pořád tam ještě můžou být. Měli určitě víc nádrží se vzduchem -"

"Hele, Owene, jen se koukni na tuhle čedičovou záplavu, na ten strop. Copak nevidíš, co otřes udělal? Koukej přece."

Nízký pahrbek, překrývající jeskyni, měl stále ten neskutečný vzhled optického klamu. Jen se obrátil naruby, propadl dovnitř a zbyl z něho široký kráter či kotel. Když Pugh vystoupil nahoru, všiml si, že kráter pokrývá množství stejných drobných štěrbin. Z některých stoupal bolavý dým a zdálo se, že sluneční svit je na povrchu tohoto plynového bazénu nadnášen jakoby vodami temně rudého jezera.

"To nebyla vina dolu. Nikdo to nezavinil."

"Ne, za to nikdo nemůže, Martine. Podívej se ale na ten bordel, na nářadí, možná jich tu pár někde bude."

Martin se vydal za ním. Začal prohledávat sešrotované stroje, nejdříve mechanicky, pak aktivněji. Nakonec narazil na větroň. Vězel na boku v jámě vykotlané v koloidním prachu a mířil k jihu. Uvnitř byly dvě postavy. Jedna byla napůl zapadlá v prachu, avšak číselníky skafandru ukazovaly, že stále ještě funguje. Druhá visela na popruzích z nahnutého kluzáku ven. Skafandr měla na zlomených nohou roztržený a tělo zmrzlé na kámen. Víc už neobjevili nikoho. Jak určoval zvyk i nařízení, mrtvé tělo okamžitě spálili laserovými pistolemi, které sice podle předpisů stále nosili, avšak dosud nikdy nepoužili. Pugh, s tušením, že se mu udělá co nejdřív špatně od žaludku, dovedl toho, který přežil, do dvoustupňového vznášedla a poslal s ním do kopule Martina. Pak se vyzvracel, zbavil se zbytků ze skafandru, a když našel nepoškozené čtyřsedadlové vznášedlo, vydal se za Martinem. Roztřásl se přitom, jako kdyby mu veškerý chlad Libry pronikl až na kůži. Přežil Kap. Byl v hlubokém šoku. Na zátylku mu objevili otok, který mohl znamenat otřes mozku, avšak na miniaturním diagnostickém zařízení žádnou zlomeninu nenašli.

Pugh donesl dvě láhve s potravinovým koncentrátem a dvě skleničky kořalky. "Hod' to do sebe," řekl. Martin ho poslechl, pak se napil toniku. Seděli potom na bednách vedle Kapova lůžka a pomalu srkali pítí.

Kap ležel bez pohnutí. Tvář měl jak z včelího vosku, lesklé černé vlasy až po ramena. Rty měl křečovitě rozevřené. Sotva znatelně dýchal a trochu při tom sípal.

"Určitě to způsobil první otřes, byl nejsilnější," řekl Martin. "Musel roztrhnout celou strukturu na dvě půle a ty se pak sesunuly. Jako kuličková ložiska. V okolních horninách tam určitě budou nějaké plynové vrstvy, jako v těch útvech v jedenačtyřicátém kvadrantu. Jenže na třicátém se nevyskytla jediná známka -" Uprostřed věty se jim svět smekl pod nohama. Věci začaly nadsakovat a podupávat, hopsaly, tančily, cha! Cha! cha! smály se. "Ve dvě odpoledne to vypadalo zrovna tak, jen to bylo horší," ozval se z nejistot a trosek roztřeseným Martinovým hlasem Rozum. A pak, když běsnění ustalo a věci dotančily, zdvihl hlavu a nahlas se rozeřval Nerozum.

Pugh přeskočil louži kořalky a přimáčkl Kapa na lůžko. Svalnaté tělo sebou tlouklo jako cep. Pak Martin přišpendlil Kapovi ramena. Kap ječel, rval se, dusil se, obličej mu zčernal. "Kyslík," křikl Pugh. Jeho ruka, jako by ji vedl instinkt

poštovního holuba, nahnátla v lékařské soupravě správnou jehlu. Zatímco Martin přidržoval Kapovi masku na obličej, zarazil Pugh jehlu na patřičné místo do bludného nervu a znovu Kapa přivedl k životu.

"Neměl jsem potuchy, že znáš tenhle kousek," řekl Martin a ztěžka oddechoval.

"Lazarův vpich. Můj táta byl doktor. Ale úplně pokaždé to nepomůže," řekl Pugh. "Teď ale chci pít, co se mi vylilo. Je to zemětřesení už pryč? Já to nepoznám."

"Sekundární otřesy. To se netřeseš ty sám."

"Proč se začal dusit?"

"Co já vím, Owene. Koukni se do knížky."

Kap už zase normálně dýchal a vrátila se mu barva, jen rty mu zůstaly temné. Nalili si nové panáky na odvahu a znovu se k němu posadili, lékařskou příručku v ruce. "O cyanóze ani dušení tu pod heslem 'Šok' nebo 'Otřes mozku' není nic. A pokud na sobě měl skafandr, nemohl se ničeho nadýchat. Nevím. Tolik bychom se asi dozvěděli i z Domácí zdravotní baby kořenářky... Hemeroidy... Třfj!" Pugh mrkl knihami na bednu, momentálně sloužící jako stůl. Kniha spadla na zem, protože buď Pugh nebo bedna byli s rovnováhou pořád naštíru.

"Proč nic nesignalizoval?"

"Cože?"

"Těch osmdole pod zemí k tomu nemělo vůbec čas. Ale on a dívka museli být venku. Ona byla možná právě v otvoru do tunelu a zasáhl ji první sesuv. On musel být někde venku, snad v ovládací kabině. Doběhl k ní, vytáhl ji ven, připoutal do vznášedla a chtěl odstartovat domů. Ale za celou tu dobu ani jednou nestiskl poplašný knoflík skafandru. Proč?"

"Dostal přece tu šlupku do hlavy! Pochybuju, že si vůbec kdy uvědomil, že to děvče je po smrti. Nebyl při smyslech. A i kdyby byl, nevím, jestli by ho napadlo volat nás. Když potřebovali pomoc, hledali ji mezi sebou."

Martinův obličej vypadal jak indiánská maska. V koutcích úst měl hluboké rýhy, oči jako mour. "Co jen asi cítil, když se to roztrásl a on byl sám, venku -"

Kap jakoby ve snaze odpovědět zanařikal.

Vztyčil se v stále silnější dusivé křeči na lůžku, roztočenou paží srazil Pugha na zem, dovraňoval k pyramidě beden a se zmodralými rty a vypoulenými bělmy oči se skácel. Martin ho dovlekl zpátky na lůžko a dal mu dýchat kyslík. Pak si klekl na Pugha, který se pokoušel postavit na nohy. Otřel mu rozseknutou tvář. "Owene, jsi v pořádku? Je to dobrý, Owene!"

"Myslím, že jo," řekl Pugh. "Proč mi tím dřeš ksicht?"

Martin hodil krátký útržek počítačové pásky, potřísněný Pughovou krví, na zem. "Myslel jsem, že je to ručník. Roztrhnul sis tady o tu bednu tvář."

"Je z toho venku?"

"Zdá se, že je."

Zírali na strnule ležícího Kapa. Mezi pootevřenými tmavými rty se mu bělala linka zubů.

"Vypadá to jako epilepsie. Nemá poškozený mozek?"

"Co ho nacpat až po krk meprobamatem?"

Pugh zavrtěl hlavou. "Nevím, co bylo v ty injekci, kterou jsem mu píchnul proti šoku."

"Možná, že teď už všechno zaspí."

"To bych já sám rád. Jak on, tak zemětřesení dělej, co svedou, abych se neudržel na nohách."

"Jen jdi, já ještě chvíli zůstanu vzhůru."

Pugh si umyl ránu v tváři, zastrčil košili a zarazil se.

"Myslíš, že není žádná šance?"

Martin zavrtěl hlavou.

Pugh si lehl na spací pytel. Téměř vzápětí ho vyburcoval odporně savý a divoký zvuk. Vrávoravě se zvedl, našel injekci a třikrát za sebou se ji neúspěšně pokusil vbodnout do správného místa. Začal Kapovi masírovat srdce. "Z úst do úst," řekl při tom a Martin ho poslechl. Kap se zakrátko ošklivě nadechl, tlukot srdce se ustálil. Ztuhlé svaly se začínaly uvolňovat.

"Jak dlouho jsem spal?"

"Půl hodiny."

Zdvihli se, oba upocení. Země se otřásla, kopule se prohnula a rozkymácela. Libra znovu začala tančit svou odpornou polku, svůj Totentanz. I kdy slunce stoupalo, zdálo se, že narůstá a rudne. Nanicovatá atmosféra planet musela být nasycena prachem a plyny.

"Co je s ním, Owene?"

"Myslím, že umírá s ostatními."

"S ostatními... ale oni jsou přece už po smrti."

"Devět z nich. Jsou mrtví, rozmačkalo je to, udusili se. Všichni ale by v něm a on byl v nich. Zemřeli, a on teď prožívá jejich umírání, jedno po druhém."

"Bůh mu buď milostiv," řekl Martin.

Další záchvat vypadal téměř shodně. Popáté to bylo horší, protože Kap se rval a zuřil, pokoušel se promluvit, ale nedostal ze sebe ani slovo, jako kdyby jeho ústa byla zazděna kamením a jilem. Potom záchvaty zeslábly stejně jako on. Osmý přišel ve čtyři třicet; Pugh s Martinem se do pěti třiceti činili ze všech sil, aby udrželi život v těle, které se bez protestu propadalo do smrti. Udrželi ho, avšak Martin prohlásil: "Příští ho dorazí." A taky že téměř ano, jenže Pugh vdechoval vlastní dech do Kapových netečných plic, dokud sám neomdlel.

Když se probral, byly stěny kopule neprůhledné a uvnitř se nesvítilo. Zaposlouchal se a rozeznal dýchání dvou

spících lidí. Usnul a vzbudil ho až hlad.

Slunce stálo vysoko nad temnými pláněmi a planeta už dotančila. Kap ležel a spal. Pugh s Martinem pili čaj a s majetnickou pýchou si ho prohlíželi.

Kap se probudil a Martin k němu přistoupil: "Jak se cítíš, starouši?" Žádná odpověď. Martin se odvrátil. Pugh zaujal Martinovo místo a zahleděl se do prázdných hnědých očí, které se sice dívaly na něj, ne však jemu do očí. Stejně jako Martin i on rychle ustoupil. Ohřál potravinový koncentrát a donesl ho Kapovi. "Tumáš, napij se."

Viděl, jak se svaly v Kapově hrdle napjaly. "Nechte mě umřít," řekl mladík.

"Ale ty neumíráš."

Jsem z devíti desetin mrtvý," řekl Kap jasně a s důrazem. "Nezbylo mě dost, abych mohl zůstat naživu."

Ta slova zněla přesvědčivě a Pugh musel jejich přesvědčivost přemáhat. "Ne," řekl rozhodně.

"To oni jsou mrtví, ti ostatní. Tví bratři a sestry. Ale ty jsi naživu. Nejsi ani moc zraněný. Jsi zástupcem všech ostatních, jsi on, John Chow. Tvůj život je teď v tvých rukou."

Mladý muž nehybně ležel a díval se do tmy, které tam nebyla.

Martin s Pughem se střídali ve výpravách důlním tahačem a se sadou rezervních robotů k Tlamě pekel. Vyprošťovali zařízení, jehož hodnota byla doslova astronomická, a konzervovali je před neblahým působením atmosféry Libry. Pro jednoho člověka to nikdy nebyla lehká práce, ale nechtěli nechávat Kapa samotného. Ten, kdo s ním zůstal doma, pořádal administrativu; Kap zatím seděl nebo polehával a zíral do svých temnot. Nikdy nepromluvil a dny ubíhaly v naprostém tichu.

Rádio zachrchlalo a promluvil: z lodi se ozývala výprava. "Budem na Libře během pěti týdnů, Owene. Od teďka za třicet čtyři zemské dny a devět hodin. Copak se v ty vaší starý polokouli děje?"

"Nic dobrého, šéfe. Důlní tým je po smrti. Všichni až na jednoho, pod zemí. Zemětřesení. Před šesti dny."

Praskot a píseň hvězd. Lod' právě kroužila kolem planety III a cesta k ní trvala každé větě šestnáct sekund. "Mrtví, všichni až na jednoho? Tobě a Martinovi se nic nestalo?"

"My jsme v pořádku, šéfe."

Dvaatřicet sekund.

"Skrývan nám tu taky nechal těžní tým. Můžu ho místo na kvadrant sedm nasadit na projekt Tlama pekel. Jen co přistanem, tak se dohodneme. Ať tak či onak, ty i Martin budete vystřídáni."

Pugh se později obrátil na Kapa: "Šéf tě možná požádá, abys tu zůstal s dalším týmem, jestli budou pokračovat v pracích v Tlamě pekel. Ne že by ti to velitel přikázal. Víš ale, jak to tu chodí." Pugh se v podivuhodnostech života ve vesmíru vyznal a chtěl mladého muže varovat. Kap neodpovídal Od té doby, co řekl: "Nezbylo mě dost, abych mohl zůstat naživu," nepronesl jediné slovo.

"Owene," řekl Martin do vysílačky ve skafandru. "Přeskočilo mu. Je to blázen. Cvok."

"Na člověka, který devětkrát zemřel, si vede velice dobře."

"Dobře? Je jak vypnutý android, a to že je dobře? Zbyl mu jediný cit -nenávist. Jen se mu koukni do očí."

"To není nenávist, Martine. Heleď, má pravdu, že je v určitém slova smyslu mrtvý. Nedovedu si představit, co cítí. Ale není to nenávist. Vždyť nás vlastně ani nevidí. Na to je moc velká tma."

"Ve tmě se už podřízlo krkú! Nenávidí nás, protože nejsme Alef a Jod. Protože jsme je přežili."

"Možná. Ale já myslím, že je prostě sám. Nevidí nás, neslyší nás, tak to. Nikdy předtím nikoho jiného vidět nepotřeboval. Dřív nikdy sám nebyl, k tomu, aby se na někoho díval, aby měl s kým mluvit, s kým žít měl dalších devět já. Celý život. Nechápe, jak to dokážeš, že můžeš žít sám. Musí se to učit. Dej mu čas."

Martin zavrtěl těžkou hlavou. "Přeskočilo mu," řekl. "Uvědom si, že když jsi tu s ním, může ti jednou rukou zlomit vaz. Ty jeho oči nemůžu vystát."

"A on nejspíš zase ty tvoje," řekl laskavým hlasem dobrý Pugh s jizvou na tváři a usmíval se při tom. Stáli zrovna před přechodovou komorou a programovali jeden ze servostrojů k opravě tahače. Dívali se na Kapa, který seděl uvnitř velké polokoule kopule jako moucha v jantaru. "Myslím že mu bude líp."

"Podej mi sem tu vložku. Proč si myslíš, že na tom bude líp?"

"Je to určitě silná osobnost."

"Silná? Leda zmrzačená. Z devíti desetin oddělaná. Jak to sám konstatoval."

"Jenže on není mrtvý. Je to živý člověk: John Kap Chow. Má za sebou prazvláštní výchování, ale koneckonců, každý kluk se nakonec musí trhnout od rodiny. On to svede taky."

"Nezdá se mi."

"Uvažuj trošku. Martine, ty chlape, k čemu je vlastně klonování dobrý? Aby napravilo lidskou rasu přece. Jde to s náma z kopce. Koukni na mě. Můj IQ i celkový stav jsou proti tomuhle Johnovi poloviční. A přesto mě pro službu ve vesmíru potřebovali tolik, že když jsem se dobrovolně přihlásil, voperovali mi umělou plíci a napravili mi krátkozrakost. Kdyby bylo dost zdravých chlápků, nemuseli by brát krátkozraké Velšany s jednou umělou plící."

"To jsem nevěděl, že máš umělou plíci."

"No, mám. Ale ne plechovou. Lidskou, vypěstovanou v nádrži z kousku jiný plíce kdovíkoho. Jestli chceš, tak klonovanou. Tyhle náhradní orgány se dělají toutéž cestou, je to v zásadě stejná myšlenka jako klonování. Jen jsou to drobký a kousky místo celých lidí. Každopádně je to teď moje plíce. Ale proč to povídám: takových, jako já, je dneska už moc, zatímco takových, jako byl John Chow, dost není. Zkoušejí zvýšit úroveň lidského genetického fondu, který od doby, co došlo k populační katastrofě, není nic víc než mříná zahnojená louže. Takže když někoho klonují, pak je to silný a chytrý člověk. A je to jen logický, to si piš."

Martin něco zabručel; servo začalo příst.

Kap jedl jen málo. Polykání mu dělalo potíže, dusil se při tom a po několika soustech vždycky nechával pokusů.

Zhubl snad o osm nebo deset kilogramů. Asi po třech týdnech mu však začala chuť k jídlu růst a jednoho dne se dal do prohlížení majetku klonu: spacích pytlů, výzbroje, papírů. Pugh mu všechno úhledně srovnané připravil na vzdálený konec jedné uličky z beden. Kap věci rozdělil, zničil kupu papírů a z toho, co zbylo, udělal malý balíček. Pak znovu upadl do svého pohyblivého komatu.

O dva dny později promluvil. Pugh se zrovna pokoušel opravit přehrávač, kterému značně kolisaly výšky, a nedařilo se mu to. Normálně by to byla práce pro Martina, ten ale byl se vznášedlem venku a ověřoval mapy západních planin. "Do prkvančic," řekl Pugh a Kap bezbarvě odpověděl: "Chcete, abych to udělal?"

Pugh vyskočil, pak se ovládl a podal mu přístroj. Mladík ho rozebral, složil dohromady a nechal na stole.

"Dej tam pásek," řekl Pugh s hranou nedbalosti a dál něco dělal na vedlejším stole.

Kap nasadil pásek, který ležel nahoře, nějaký chorál. Lehl si na lůžko. Zvuk stovek lidských hlasů, zpívajících touž melodii, naplnil kopuli. Kap tiše ležel, obličej jako masku.

V následujících dnech se pustil do několika běžných prací, aniž ho kdo požádal. Nezačínal však s ničím, co vyžadovalo iniciativu, a když ho o něco takového někdo poprosil, mlčky to udělal.

"Vede si dobře," řekl Pugh argentinským dialektem.

"Nevede. Mění sám sebe na stroj. Dělá jen to, na co je naprogramovaný, a na nic jiného nereaguje. Je na tom hůř, než když nefungoval vůbec. Nezůstalo v něm už vůbec nic lidského."

"A co to tedy je?"

"Mrtvola."

Owen se bolestně zašklebil. "No dobrá. Dobrou noc," řekl anglicky. "Dobrou noc, Kape."

"Dobrou," řekl Martin. Kap neodpověděl.

Ráno se při snídani Kap natáhl přes Martinův talíř pro máslo. "Proč si neřekneš?" řekl Martin se zřetelně potlačovaným podrážděním. "Můžu ti ho podat."

"Dosáhnu na něj sám," řekl Kap bezbarvě.

Martin pokrčil rameny a zasmál se. Napružený Pugh vyskočil a zapnul stroj na drčení kamene.

Později. "Dej mu pokoj, Martine."

"V malých odloučených posádkách je chování základní věc. Když se má nějak vycházet, musejí se taky dodržovat určité způsoby. Učili ho to, v kosmu to ví kdekdo. Tak proč se tomu schválně vysmívá?"

"Copak nechápeš, že Kap nikdy neznal nikoho jiného než sebe?"

Martin se zadumal a pak vybuchl: "Pak je ale, probůh, celá tahle záležitost s klonováním pochybená. K ničemu to nepovede. Co pro nás tahle horda duplikovaných génů může kdy udělat, když vůbec neví, že existujem?"

Pugh přikývl. "Možná, že by bylo moudřejší oddělovat členy klonu od sebe a nechávat je vyrůst spolu s ostatními lidmi. Jenže takhle je to zase dokonalá parta."

"Určitě? Nevím, ale kdyby se tahle parta skládala z deseti průměrných nevykonných planetárních inženýrů, myslíš, že by všichni byli v jediném okamžiku na stejném místě? Pozabíjelo by je to komplet? Kdo ví, jestli tihle sekáči, když se skály začaly třást a řítit dolů, nezačali utíkat jedním směrem hloub do dolu, zachránit toho, který byl nejdál. Kap byl přece venku a vrhal se dovnitř... Je to jen hypotéza, ale pořád myslím, že být tam deset obyčejných maníků, mohlo se jich z toho dostat víc."

"Nevím. Tvrdí se, že totožná, jednovaječná dvojčata jsou náchylná umírat zhruba ve stejnou dobu, dokonce i když jedno druhé nikdy nevidělo. Totožnost a smrt, to je moc zvláštní..."

Dny ubíhaly. Červené slunce popolézalo po tmavé obloze. Kap, když se na něj mluvilo, neodpovídal a Pugh s Martinem na sebe každý den víc a víc štekali. Pugh si stěžoval, že Martin chrápe. Uražený Martin si přestěhoval postel do opačného kouta a na třicet hodin přestal na Puga mluvit. Kap nemluvil ani s jedním, pokud nemusel.

Den předtím, než měla přiletět loď s výpravou, oznámil Martin, že se chce kouknout na Merioneth.

"Neudělali jsme dost papírování, na které jsme měli šest měsíců. Myslel jsem, že mi přinejmenším pomůžeš u počítače dodělat analýzu hornin," řekl rozhněvaně Pugh.

"Může ti pomoci Kap. Chci se ještě jednou mrknout na Kotlinu. Užij si to," řekl Martin dialektem a rozesmál se. Pak vypadl.

"Co je to za jazyk?"

"Argentinština. Už jsem ti to jednou povídal, ne?"

"Nevím." Za chvíli mladík dodal: "Myslím, že jsem spoustu věcí zapomněl."

"Tohle zas nic tak důležitého nebylo," řekl Pugh mírně. "Kape, pomůžeš mi s počítačem?"

Kap přikývl.

Pugh narazil při práci na spoustu slepých uliček, takže se celý den skoro nezastavil. S Kapem se mu dělalo dobře, mladík daleko rychlejší a systematictější než on. Jen jeho lhostejný hlas šel na nervy, ale dal se vydržet a stejně zbývalo přečkat už jen jediný den, než přiletí loď, známí, přátelé, kamarádi,

Při svačině Kap řekl: "Co když loď ztroskotá?"

"Všichni se zabijou."

"Já myslím, co by se stalo s vámi?"

"S námi? Vysílali bychom SOS a snížili si přiděly na polovic, dokud by pro nás nepřiletěla záchranná loď ze základny třetí oblasti. Je to odtud čtyři a půl zemských roků. Železné zásoby by nám vydržely, pro tři lidi, dejme tomu čtyři až pět let. Museli bychom si trošku přitáhnout pásky."

"Pro tři lidi by poslali záchrannou loď?"

"Přirozeně."

Víc už Kap neřekl.

"Tak dost už s těma povzbudivejma úvahama," řekl Pugh povzbudivě a zdvihl se znovu do práce. Sklouzl stranou a židle se mu vyhnula, když po ní sahal. Předvedl něco jako poloviční piruetu a tvrdě přistál na stěně kopule. "Matičko skákavá," vrátil se k rodnému nářečí, "co je to?"

"Zemětřesení," řekl Kap.

Na stole poskočily hrnky, zakejhala umělá hmota, přeházená kupa papírů se svezla z bedny na zem. Blána kopule se napjala a pak splaskla. Pod nohama jim hromově burácelo, byl to zpola zvuk a zpola ořesý, jakési podzvukové dunění. Kap seděl bez hnutí. Člověka, který zemřel v zemětřesení, žádné zemětřesení nevystraší.

Pugh zbledl. Černé vlasy mu na hlavě stály jak dráty. Vystrašeně řekl? "Martin je v Kotlině."

"V jaké Kotlině?"

"V té velké čáře zlomu. Je to epicentrum zdejších ořesů. Koukni se na seismograf." Pugh bojoval se zapříčenými dveřmi poskakující skříňky.

"Kam jdete?"

"Za ním."

"Tryskáč má Martin. Používat při zemětřesení vznášedlo je nebezpečné. Nedá se dobře řídit."

"Proboha, chlape, drž hubu!"

Kap se zamračene zvedl. Mluvil pořád stejně netečně jako jindy: "Vydávat se teď za ním je zbytečné. Je to neopodstatněné riziko."

"Jestli spustí alarm, zavolej mi vysílačkou," řekl Pugh, přiklepli si přilbu skafandru a poklusem vyrazil k přechodové komoře. Když vycházel ven zdvihala Libra svou rozedranou suknici a dávala se do břišního tance, zpod jeho nohou až po obzor.

Kap z nitra kopule pozoroval rozjíždějící se vznášedlo; mihotalo se jak meteor a zmizelo směrem k severovýchodu. Pak planeta dostala nový záchvat kašle a kopule se roztřásla. Kráter na jihu chrлил pomalu se roztékající žluč černého plynu.

Na hlavním ovládacím pultu se rozvřískal zvonek a začalo blýskat rudé světélko. Skafandr 2 stálo pod ním a ještě níž bylo vydrápáno A. G. M. Kap signál nevypínal. Pokusil se vysílačkou zavolat Martina, pak Pugh, ale a jeden mu neodpovídal.

Když dozněly sekundární ořesy, dal se do práce, kterou s Pughem začali. Než ji dokončil, trvalo asi dvě hodiny. Každou půlhodinu se pokoušel spojit nejdřív se skafandrem 1, bez odpovědi, pak se skafandrem 2, rovněž bez odpovědi. Červené světélko přestalo blýskat už po hodině. Byl čas k večeři. Kap si ohřál jídlo a najedl se. Pak si lehl.

Ze sekundárních ořesů zbyly jen mdlé valivé vibrace s dlouhými intervaly. Na západě viselo slunce: zploštělé, načervenalé a nezměrné. Nebylo slyšet jediný zvuk.

Kap vstal a začal procházet po zpola zapakované, vyprázdněné, nepořádkem přeplněné kopuli. Ticho trvalo. Došel k přehrávači a pustil první pásku, která mu přišla pod ruku. Byla to čistě elektronická hudba, bez harmonie, bez hlasů. Skončila. Ticho trvalo.

Dětský sen: Na světě nikdo nežije, jen já sám. Sám na celém světě.

Na sever od kopule, nízko nad zemí, zajiskřil meteor. Kapova ústa se rozevřela, jako by se pokoušel něco říct, ale nevyšel z nich jediný hlásek. Rychle přešel k severní stěně a díval se ven do rosolovitě červeného světla.

Hvězdička přiletěla a klesla dolů. Do přechodové komory se vsoukaly dvě postavy. Když vešly dovnitř, stál už Kap těsně vedle. Martinův skafandr pokrýval nějaký zvláštní prach; vypadal našminkovaný a stejně bradavičnatý jako povrch Libry. Pugh Martina podíral.

"Je zraněný?"

Pugh ze sebe shodil skafandr a pomohl z něj i Martinovi. "Je ořesený," řekl úsečně.

"Na tryskáč mi spadnul balvan z útesu," řekl Martin, posadil se a máchl rukama. "Naštěstí jsem nebyl vevnitř."

Zaparkoval jsem, začal šmejdit v prachu, který to tam všechno pokrývá, a najednou jsem ucítil, že se všechno hrbatí.

Takže jsem se vyšplhal na takový pěkný kousek vyvřeliny, dobrý, pevný místo pod nohy a dál od útesů. A pak jsem zahlídl, jak ten šutr padá na letadlo. Bylo to pokoukání, jenže za chvíli mi došlo, že v letadle jsem měl náhradní nádrže s kyslíkem. Takže jsem zmáčknu poplachový knoflík. Jenže z vysílačky se neozývala žádná odpověď. To se tu během ořesů stává pravidelně, takže jsem vlastně ani nevěděl, jestli došel vůbec můj signál na druhou stranu. Věci kolem dál poskakovaly a skály dál padaly, všude kolem lítalo kamení a ve vzduchu bylo tolik prachu, že nebylo vidět na metr dopředu. Začínal jsem si už lámat hlavu, co budu asi dýchat brzo ráno, když jsem v tom zahlídl starouš Owena, jak v tom všem prachu a svinstvu jako veliký šeredný netopýr rejdí po Kotlině -"

"Budeš jíst?"

"Samozřejmě, že budu jíst. Jak vypadalo zemětřesení tady, Kape? Žádné škody? Vlastně to ani nic moc nebylo, že jo? Co ukazoval seismograf? Já měl tu smůlu, že jsem zrovna byl uprostřed. Připadalo mi, jako by dosáhlo deseti stupňů Richtera - jako při totální destrukci planety -"

"Sedni si," řekl Pugh. "A jez."

Martin se trochu najedl a přival jeho řeči opadl. Vzápětí došel k posteli, pořád ještě v opačném koutě, kam se přestěhoval, když si Pugh stěžoval, že chrápe. "Dobrou noc, ty jednoplicní Velšane," řekl přes celou kopuli.

"Dobrou noc."

Tím Martin zcela odpadl. Pugh kopuli zatemnil, stáhl lampu na žluté švédlo slabší než svíčka a posadil se. Nedělal nic, neříkal nic, měl všeho dost.

"Dokončil jsem ty výpočty," řekl Kap.

Ticho.

Pugh kývnutím poděkoval.

"Martinův signál došel, ale nefungovalo spojení ani s ním, ani s vámi."

"Neměl jsem tam chodit," řekl Pugh ztěžka. "Pořád mu i s jednou bandaskou zbývaly nejmíň dvě hodiny. Když jsem vyletěl, mohl být už klidně na cestě domů. Takhle jsme zůstali všichni bez kontaktu. Pěkně jsem zazmatkoval."

Ticho se vrátilo, tentokrát dělené Martinovým dlouhým, měkkým chrápáním.

"Milujete Martina?"

Pugh se na Kapa rozzlobeně podíval. "Je to můj kamarád. Pracujeme spolu. Je to dobrý chlap." Zarazil se a pak se méně naštvane ozval: "Proč se ptáš?"

Kap neodpovídal, jen se na něj díval. Jeho obličej byl jako proměněna vypadal, jako by prohlížel něco, co dřív neviděl. Taký jeho hlas se změnil. "Jak můžete... Jak dokážete..."

Na tohle mu Pugh odpovědět neuměl. "Nevím," řekl, "zčásti je to zvyk. Opravdu nevím. Každý z nás je sám, to jistě. Ale co můžeš dělat jinýho než zkusit napřáhnout ruku do temnot?"

Kapův zvláštní pohled vybledl, jakoby vypálený vlastním žářem.

"Utahalo mě to," řekl Pugh. "Byla to hrůza, hledat ho v tom černém prachu a sajrajtu, mezi podzemními chřtánama, který se pořád otvíraly a zavíraly kolem... Jdu spát. Kolem šestý ráno se s náma spojí loď." Vstal a protáhl se.

"Je to klon," řekl Kap. "Ten další těžní tým, co přivezou."

"Je? A co?"

"Dvanáctiklon. Přiletěli s námi na Skřivanu."

Kap stále seděl a ve žlutavém světle lampy se zdálo, že hledí zpátky na něco, čeho se bojí: na nový klon, násobek jáství, jehož on není součástí. Je ztraceným dílem rozbité soupravy, zlomkem, který je ve své samotě nezkušený a neví ani, jak projevít cit k jinému jedinci. Teď by se octl tváří v tvář absolutnímu, uzavřenému sebevědomí dvanáctiklonu. To by po tom chudákovi chtěli hodně. Pugh vstal a položil mu ruku na rameno. "Šéf tě nebude nutit, abys tu zůstal s klonem. Budeš moct jet domů. Nebo když už jsme ve vesmíru, můžeš dál pokračovat s náma. Hodil by ses nám. S rozhodováním nespíchej, vždyť co je nejlepší, poznáš vždycky včas."

Klidný hlas dozněl. Pugh stál, trochu shrbený únavou, a rozpínal si kabát. Kap na něj hleděl a náhle viděl to, co dosud nikdy nezahlédl: viděl Owena Pughu. Viděl někoho jiného než sebe, viděl člověka, napřahujícího ruku do temnot.

"Dobrou noc," zamumlal Pugh a vsoukal se do spacího pytle. Napůl už spal, takže nezaslechl Kapovu odpověď. Přišla až po chvíli a opakovala do tmy přání dobré noci.